

הודעה לתקשורת

אתר: www.cbs.gov.il דוא"ל: info@cbs.gov.il פקס: 02-6521340

ירושלים, כ"א בסיוון תשע"ה
8 ביוני 2015
145/2015

מאפיינים עיקריים של פעילות המגזר העסקי¹ כפי שהתקבלו מסקר ענפי הכלכלה בשנת 2012²

Main Characteristics of the Activity of the Business Sector as Calculated in a Survey of All Industries in the Economy 2012

חשבון הייצור לשנת 2012:

- סך כל התפוקה הגולמית (להלן: התפוקה) במגזר העסקי הסתכמה ב-1,255 מיליארד ש"ח, במחירים שוטפים, שהיא כ-78% מהתפוקה במשק הישראלי (הכולל את המגזר העסקי, הממשלתי ומלכ"רים פרטיים).
- סך כל הערך המוסף הגולמי (להלן: ערך מוסף) במגזר העסקי הסתכם ב-545 מיליארד ש"ח, במחירים שוטפים, שהוא כ-64% מהתוצר הכולל במשק הישראלי.
- מספר המשרות במגזר העסקי הגיע לכ-2,734 אלף, שהן כ-75% מסך המשרות במשק הישראלי.
- 76% מכלל המשרות במגזר העסקי היו שייכות למגזר החברות העסקיות הלא-פיננסיות, ותרומתו של מגזר זה לתפוקה הייתה 86% ולתוצר - 81%. מתוכן, 6% מהמשרות השתייכו למגזר החברות בבעלות זרה ותרומתו של מגזר זה לתפוקה ולתוצר עמדה על 12% בקירוב. הערך המוסף למשרה בחברות בבעלות זרה היה 411 אלפי ש"ח בשנת 2012, גבוה ביותר מפי שניים מזה שנרשם בסך המגזר העסקי. התמורה למשרה שנרשמה בחברות אלו הייתה 237 אלפי ש"ח, גבוהה אף היא פי שניים (בקירוב) מזו שנרשמה בסך המגזר העסקי.
- כ-39% מכלל המשרות בענפי התעשייה היו שייכות לקבוצת המפעלים עתירי היצוא.

מאזנים:

- היחס השוטף בכלל המגזר העסקי לשנת 2012 עמד על 1.20, והוא מבטא עלייה קלה ביחס לשנת 2011 (1.19).
- רמת המינוף הפיננסי (הון זר ביחס למאזן) של כלל המגזר העסקי עמדה בשנת 2012 על 64%. שיעור זה נותר ללא שינוי לעומת שנת 2011.

להגדרות והסברים

¹ נתונים שנתיים אלו מבוססים על סיכומי סקר על המגזר העסקי בכלל ענפי הכלכלה, וכוללים את הענפים הבאים: חקלאות, ייעור ודיג; כרייה, חציבה ותעשייה; אספקת חשמל ומים, שירותי ביוב וטיפול בפסולת; בינוי; מסחר סטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים; שירותים (נבחרים). הסקר אינו כולל את ענפי היהלומים.

² סקר זה מתפרסם אחת לשנה והנתונים המוצגים בהודעה זו הם לשנת 2012; פער זמן זה נובע מפער בין סיום שנת המס להגשת הדוחות הכספיים לשלטונות המס. לאחר תקופה זו, הנתונים נאספים הן מהחברות והן מסניפי מס הכנסה, מעובדים ומסוכמים. נתונים נבחרים עדכניים יותר על ענפי הסקר מתקבלים במסגרת המדדים החודשיים השוטפים.

נתוני הסקר מבוססים על ניתוח וריכוז של דוחות כספיים של עוסקים במדגם, המסווגים בענפים: חקלאות, ייעור ודיג; כרייה, חציבה ותעשייה; אספקת חשמל ומים, שירותי ביוב וטיפול בפסולת; בינוי; מסחר סיטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים; ושירותים (נבחרים). הענפים הנחקרים במסגרת הסקר מכסים את כל המגזר העסקי (פרט לענפי היהלומים). מדגם 2012 הוצא מתוך מרשם העוסקים שהוקם בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. המרשם מתבסס בעיקר על מידע מקבצים מנהליים אשר אוחדו – קובץ העוסקים של מס ערך מוסף (מע"מ) וקובץ המעסיקים של הביטוח הלאומי. במסגרת הסקר, נבדק ועודכן סיווג הענפים של העוסקים שבמדגם.

חשבון הייצור בענפי המסחר הסיטוני והקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים, וענפי השירותים (נבחרים) כולל נתונים על ענפים שלא נכללו באוכלוסיית הסקר (כגון: מורים פרטיים, עוזרות בית, חברות הזנק, בנקאות, חברות ביטוח, בתי מלון ושירותי אירוח, מכירת פירות וירקות בשווקים) ואשר התקבלו ממקורות אחרים. המאזנים בענפים אלו כוללים זקיפת נתונים של בתי מלון בלבד.

נתונים מפורטים יותר, לפי ענפים ולפי מאפיינים נוספים יפורסמו בקרוב בפרסומים מיוחדים.

כלל ענפי הכלכלה (סדרים T-A)

חשבון הייצור

חשבון הייצור מהווה נקודת פתיחה לבחינת התפתחות החשבונות של יחידות עסקיות ומגזרים, והוא מתאר כיצד הכנסה נוצרת, נבנית ומנוצלת. פעילות הייצור נעשית באחריות, בשליטה ובניהול של יחידה מוסדית, המשתמשת בתשומות עבודה, הון, סחורות ושירותים לייצור תפוקות של סחורות ושירותים. רכיבי חשבון הייצור מבוססים על ניתוח דוחות רווח והפסד בכלל המגזר העסקי, כפי שהתקבלו מדיווחי העסקים בדוחות הכספיים למס הכנסה, והם כוללים נתונים מגוונים ובהם: תעסוקה, תפוקה, ערך מוסף גולמי ותמורה למשרות.

סך כל התפוקה הגולמית, במגזר העסקי, כפי שהתקבלה מתוצאות הסקר, הסתכמה בשנת 2012 ב-1,255 מיליארד ש"ח, הערך המוסף הגולמי הסתכם ב-545 מיליארד ש"ח, והתמורה למשרות הסתכמה ב-330 מיליארד ש"ח, במחירים שוטפים.

לוח א: נתונים נבחרים לפי ענף כלכלי – שנת 2012

מגזר ותת-מגזר

76% מכלל המשרות במגזר העסקי היו שייכות למגזר החברות העסקיות הלא-פיננסיות, ותרומתו של מגזר זה לתפוקה הייתה 86% ולתוצר - 81%. מתוכן, 6% מהמשרות השתייכו למגזר החברות בבעלות זרה ותרומתו של מגזר זה לתפוקה ולתוצר עמדה על 12% בקירוב. הערך המוסף למשרה בחברות בבעלות זרה היה 411 אלפי ש"ח בשנת 2012, גבוה ביותר מפי שניים מזה שנרשם בסך המגזר העסקי. התמורה למשרה שנרשמה בחברות אלו הייתה 237 אלפי ש"ח, גבוהה אף היא פי שניים (בקירוב) מזו שנרשמה בסך המגזר העסקי. בתת-מגזר החברות הממשלתיות נרשמו התפוקה למשרה (1,050 אלפי ש"ח) והתמורה למשרה (285 אלפי ש"ח) הגבוהים ביותר, יותר מפי שניים מאלה שנרשמו בסך המגזר העסקי.

לוח ב: נתונים נבחרים במשק לפי מגזר ותת-מגזר – שנת 2012

לוח ג: נתונים נבחרים למשרה לפי מגזר ותת-מגזר – שנת 2012

מאזנים

ניתוח מאזנים של חברות הוא כלי חשוב לקביעת מצבן, סיכויי הישרדותן וצמיחתן בעתיד. כלי זה חשוב גם ברמה של ענף כלכלי וברמה של כלל המשק. מדינות רבות עורכות מאזנים כדי לבחון את מצבן הפיננסי ואת התנהגותן הפיננסית.

מדד נזילות (יחס שוטף)

מבין ענפי הסקר, הציגו ענפי הכרייה, החציבה והתעשייה את שיעור הנזילות הגבוה ביותר בשנת 2012. היחס השוטף (רכוש שוטף חלקי התחייבויות שוטפות) של ענפים אלו עמד על 1.49. יחס זה מבטא עלייה ברמת הנזילות ביחס לשנת 2011 (1.43), וזאת בשל גידול בשיעור גבוה ברכוש השוטף (7%), ביחס לגידול בהתחייבויות השוטפות (3%). שיעורי נזילות נמוכים יותר נרשמו בענפי אספקת חשמל ומים, שירותי ביוב וטיפול בפסולת (1.09) ובענפי המסחר הסיטוני והקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים, והשירותים (נבחרים) (1.08). יחס זה מבטא ירידה ברמת הנזילות ביחס לשנת 2011 (1.22), 1.10, בהתאמה).

בענפי החקלאות, הייעור והדיג עמד היחס על 1.33, והוא נותר ללא שינוי לעומת שנת 2011. בענפי הבינוי עמד היחס השוטף על 1.25, שיעור המבטא עלייה ברמת הנזילות ביחס לשנת 2011 (1.21). עלייה ברמת הנזילות מעידה על שיפור ביכולת פירעון החובות של החברות ובכושר עמידותן.

מינוף פיננסי

מבין ענפי הסקר הציג ענף הבינוי בשנים 2011 ו-2012 את שיעור המינוף הפיננסי (הון זר ביחס למאזן) הגבוה ביותר, וההון הזר היווה כ-82% ו-83%, בהתאמה, מסך המאזן הענפי. בענפי אספקת החשמל והמים, שירותי הביוב והטיפול בפסולת חלה עלייה קלה בשיעור המינוף הפיננסי והוא עמד בשנת 2012 על 78% מסך המאזן הענפי, לעומת שיעור של 75% בשנת 2011. בענפי הכרייה, החציבה והתעשייה רמת המינוף נותרה ללא שינוי ועמדה בשנים 2011 ו-2012 על 47% ואילו בענפי המסחר הסיטוני והקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים, והשירותים (נבחרים) רמת המינוף עמדה על 68% בשנת 2012, ירידה קלה לעומת שנת 2011 (69%). שיעור המינוף הפיננסי הנמוך ביותר מבין ענפי הסקר בשנים 2011 ו-2012 נרשם בענפי החקלאות, הייעור והדיג: כ-35% מסך המאזן.

[לוח ד: נתונים נבחרים על רכיבי המאזן לפי ענף כלכלי ראשי – 2011–2012](#)

השקעה גולמית בנכסים קבועים

הנתונים על השקעות בנכסים קבועים מפורסמים לפי מרכיבים. הנתונים נלקחו, אף הם, מדיווחי החברות בדוחות הכספיים למס הכנסה.

ההשקעות בנכסים הקבועים חולקו למרכיבים הבאים:

- א. קרקע ובניינים, כולל שיפורים במושכר
- ב. מכונות וציוד
- ג. כלי רכב (כולל מכוניות, משאיות, אניות, מטוסים ורכבות)
- ד. ריהוט וציוד משרדי
- ה. מחשבים ותכנה

על אף שלפי הגדרות החשבונאות הלאומית אין לכלול קרקע בנכסים קבועים, הסעיף קרקע ובניינים כולל בתוכו קרקעות שנרכשו השנה, מאחר שלא ניתן היה לבודד סעיף זה מהדוחות הכספיים. בענפי הבינוי ובענפי המסחר הסיטוני והקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים, והשירותים (נבחרים) לא פורסם נתון על השקעות בקרקע ובבניינים בגלל משקלו הגדול של מרכיב הקרקע בענפים אלה. סעיף ריהוט וציוד משרדי כולל בתוכו גם נתונים על מחשבים ותכנה (במקרים שלא ניתן היה לבודדם).

לוח ה: נתונים נבחרים על רכיבי השקעה גולמית לפי ענף כלכלי ראשי – שנת 2012

ענפי התעשייה (סדר C)

ענפי התעשייה לפי מחוז

מבין המחוזות נמצא **במחוז המרכז** השיעור הגבוה ביותר של המשרות, התפוקה הגולמית והערך המוסף הגולמי, בעוד שבמחוז ירושלים נמצאו רק כ-5% מהמשרות, מהתפוקה הגולמית ומהערך המוסף הגולמי.

לוח ו: נתונים נבחרים בענפי התעשייה לפי מחוז – שנת 2012

ענפי התעשייה לפי עצמה טכנולוגית

ענפי התעשייה חולקו ל-4 קבוצות לפי עצמתם הטכנולוגית, בהתאם לסיווג שעליו המליץ ארגון ה-OECD. סיווג המפעלים לפי עצמה טכנולוגית נעשה לפי פעילותו העיקרית של כל מפעל, ועל פי סיווגו לענף כלכלי.

לוח ז: נתונים נבחרים בענפי התעשייה לפי עצמה טכנולוגית – שנת 2012

מפעלים עתירי יצוא

כ-39% מכלל המשרות במפעלי התעשייה ב-2012 היו שייכות לקבוצת המפעלים עתירי היצוא. רוב המשרות (78%), התפוקה (88%), הערך המוסף (92%) והיצוא (99%) במפעלי הטכנולוגיה העילית, מקורם במפעלים עתירי יצוא. 54% מהמשרות, 58% מהתפוקה ו-71% מהערך המוסף במפעלים עתירי היצוא, מקורם במפעלי הטכנולוגיה העילית. במפעלי הטכנולוגיה המסורתית, לעומת זאת, התמונה הפוכה. במפעלים אלו, תופסים המפעלים עתירי היצוא רק 9% מהמשרות, 15% מהתפוקה ו-13% מהערך המוסף. 8% מהמשרות, 7% מהתפוקה ו-4% מהערך המוסף במפעלים עתירי היצוא, מקורם במפעלי הטכנולוגיה המסורתית.

לוח ח: נתונים נבחרים במפעלי התעשייה עתירי היצוא לפי עצמה טכנולוגית – שנת 2012

הגדרות והסברים

משרות שכיר: כל המשרות המופיעות בגיליונות התשלום לאנשים העובדים במשרות שכיר, וכן חברי האגודות השיתופיות (קואופרטיבים) ומשרות של עובדים מאזור יהודה והשומרון. משרות של חברי קיבוץ המועסקים במפעל והמופיעים בגיליונות התשלום מוגדרים כמשרות שכיר, גם אם שכרם מועבר לקיבוץ ולא להם עצמם. בנתונים החודשיים שבמסגרת מדדי התעשייה, משרות חברי קיבוץ אינן מוגדרות כמשרות שכיר. נתון זה אינו כולל משרות של אנשים שהועסקו באמצעות חברות כוח אדם.

משרות: משרות שכיר, בעלים ובני משפחה העובדים ללא שכר.

תפוקה גולמית: כוללת את כל הסחורות והשירותים שיוצרו למכירה, לרבות סחורות שטרם נמכרו (ייצור למלאי), כוללת את ההכנסות מפעילות אחרת ואיננה כוללת את ההכנסות מרווחי הון. בענפי השירותים התפוקה שווה לסך התמורה שנתקבלה בגין השירותים שסופקו.

בענפי כלכלה מסוימים הגדרה מיוחדת:

בענפי המסחר הסיטוני והקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים מוגדרת התפוקה כהפרש בין ערך המכירות של סחורות בבעלות העסק לבין ערך הקניות של הסחורות המיועדות למכירה, בתוספת דמי עמילות, שנתקבלו עבור סחורות שנמכרו ושלא היו בבעלות העוסק, ובתוספת השינוי במלאי הסחורות.

בענפי פעילויות של סוכנויות נסיעות ומארגני טיולים (כלול בענפי השירותים) מוגדרת התפוקה כפדיון בניכוי עלות כרטיסי הטיסה וחבילות התיור.

תפוקה גולמית למשרה: ערך התפוקה הגולמית מחולקת במספר המשרות.

ערך מוסף גולמי: (בכלל המשק מכונה "תוצר") סכום הערך המוסף הגולמי של היצרנים המקומיים במחירי בסיס. זהו ההפרש בין התפוקה הגולמית לבין סך התשומות.

ערך מוסף למשרה: הערך המוסף מחולק במספר המשרות.

תמורה למשרות – שכר עבודה ומשכורת, והוצאות נלוות לשכר: כוללת את כל הסכומים החייבים במס הכנסה (לפני ניכוי מסים) והמופיעים בגיליונות התשלום לבעלי משרות שכיר, וכן את הוצאות המפעל הקשורות בהעסקת בעלי משרות שכיר, שאינן מופיעות בגיליונות התשלום.

תמורה למשרה: ערך התמורה למשרות מחולק במספר המשרות.

ענף כלכלי: הסיווג של ענפי הסקר הוא על פי הסיווג האחד של ענפי הכלכלה, 2011. נתוני ענף 72 - מחקר ופיתוח - כוללים אומדן לחברות הזנק.

סיווג מגזרי: נתוני הסקר סווגו לפי מגזר על פי החלוקה המומלצת של הארגונים הבין-לאומיים. לפי חלוקה זו קיימים במשק 5 מגזרים: (1) חברות עסקיות לא-פיננסיות; (2) חברות פיננסיות; (3) ממשלה; (4) מלכ"רים פרטיים; (5) משקי בית. כל חמשת המגזרים מייצגים את המשק כולו. בסקר זה, הכולל רק את המגזר העסקי מוצגים המגזרים הבאים: (1) חברות עסקיות לא-פיננסיות; (2) חברות עסקיות פיננסיות; (3) משקי בית (שהם עסקים).

הסיווג של כל יחידה מוסדית למגזר נקבע על פי השליטה במניות החברה.

חברות פיננסיות הן חברות שעיסוקן העיקרי הנו תיווך פיננסי או פעילויות עזר פיננסיות.

חברות לא-פיננסיות הן חברות העוסקות בייצור סחורות ו/או שירותים לא-פיננסיים הנסחרים בשוק.

משקי בית הם פרטים או קבוצות של פרטים המתפקדים בתור צרכנים או יזמים המייצרים מוצרי שוק ושירותים פיננסיים ולא פיננסיים (יצרני שוק). אחריותן של יחידות אלה אינה מוגבלת. סקר ענפי הכלכלה עוסק רק במשקי בית המתפקדים בתור יזמים.

סיווג ענפי התעשייה לפי עצמה טכנולוגית: בשנת 1997 קבע ארגון ה-OECD כי ענפי התעשייה יסווגו לארבע קבוצות טכנולוגיה לפי עצמתם הטכנולוגית: עילית, מעורבת-עילית, מעורבת-מסורתית ומסורתית. הסיווג נקבע בעיקר על פי ההוצאה למחקר ופיתוח מתוך סך התפוקה בענפים.

ענפי הטכנולוגיה העילית כוללים את הענפים: ייצור תרופות קונבנציונליות ותרופות הומאופתיות, ייצור מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי וייצור כלי טייס, חלליות וציוד נלווה.

ענפי הטכנולוגיה המעורבת עילית כוללים את הענפים: ייצור כימיקלים ומוצריהם, ייצור נשק ותחמושת, ייצור ציוד חשמלי, ייצור מכונות וציוד לנמ"א, ייצור כלי רכב מנועיים ונגררים, ייצור כלי תחבורה והובלה אחרים (למעט ספינות ואניות) וייצור ציוד רפואי, דנטלי ואורתופדי.

ענפי הטכנולוגיה המעורבת מסורתית כוללים את הענפים: שכפול חומר תקשורתי מוקלט, ייצור קוק ומוצרי נפט גולמי מזוקק, ייצור מוצרי גומי ופולסטיק, ייצור מוצרים אחרים על בסיס מינרלים אל-מתכתיים, תעשיית מתכות בסיסיות, ייצור מוצרי מתכת בהרכבה, פרט למכונות ולציוד (למעט נשק ותחמושת), בניית ספינות ואניות ותיקון, תחזוקה והתקנה של מכונות וציוד.

ענפי הטכנולוגיה המסורתית כוללים את הענפים: ייצור מוצרי מזון, ייצור משקאות, ייצור מוצרי טבק, ייצור טקסטיל, ייצור מוצרי הלבשה, ייצור ועיבוד של מוצרי עור ואביזרים נלווים, ייצור מוצרי עץ ומוצרי עץ ושעם, פרט לרהיטים, ייצור מוצרי קש ומוצרים מחומרי קליעה, ייצור נייר ומוצרים, הדפסה ושכפול של חומר תקשורתי מוקלט (למעט שכפול חומר תקשורתי מוקלט), ייצור רהיטים וענפי ייצור אחרים (למעט ייצור ציוד רפואי, דנטלי ואורתופדי).

מפעלים עתירי יצוא: מפעלים המייצאים יותר מ-50% מסך כל ההכנסות ו/או מפעלים המייצאים בסכום שעולה על 10 מיליון ש"ח, והיצוא הנו יותר מ-25% מסך כל ההכנסות של המפעל. (מפעלים בענפי התעשייה בלבד, ללא ענפי הכרייה והחציבה).